

влаштувати своє життя. Крім того, значна кількість людей залишаються в зоні бойових дій, тим самим завідомо та свідомо наражають себе на небезпеку. Охарактеризувати дану ситуацію можна тим, що психологія за цей час почала працювати так, що «немає жодних інших варіантів». Поки хтось сторонній не протягне руку, поки зовнішнє середовище не дасть позитивного зворотного зв'язку, цей стиль поведінки буде досить поширеним серед постраждалого населення.

На жаль, це та ситуація, у якій людина, яка довго перебувала в подібних умовах, залишиться із досвідом набутої безпорадності. Це треба розуміти і враховувати при роботі з ВПО. Люди, які тривалий час перебували в умовах війни, можуть потребувати комплексної кваліфікованої психологічної допомоги. Якщо ж людина встигла адаптуватися в мирному житті, то важливо розуміти, яку частину цього досвіду вона закріпила й буде дотримуватись далі в житті.

Список бібліографічних посилань

1. Seligman M. E. P. Helplessness: on depression, development, and death. San Francisco : W. H. Freeman, 1975. 250 p.
2. Abramson L. Y., Seligman M. E. P., Teasdale J. D. Learned helplessness in humans : critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*. 1978. Vol. 87, No. 1. P. 49–74.

Одержано 16.03.2019

Проанализировано влияние внутреннего перемещения на формирование выученной беспомощности у внутренне перемещенных лиц с территории Донецкой и Луганской областей.

Ключевые слова: внутренне перемещенные лица, выученная беспомощность, переселенцы.

УДК [342.951:351.73](477)

Сергій Володимирович КНИШ,

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри загальнотеоретичних правових дисциплін

Рівненського інституту Київського університету права НАН України;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0717-1430>

ОСОБИСТІСТЬ ЛІКАРЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Визначено, що посада лікаря є одною з основних серед переліку посад медичних працівників. Зроблено висновок, що в рамках реформування сфери охорони здоров'я особливу увагу необхідно приділити

грамотній збалансованій кадровій політиці, яка буде спрямована не лише на залучення молодих спеціалістів, а й на створення умов для праці фахівців із багаторічним досвідом роботи.

Ключові слова: лікар, медичні працівники, сфера охорони здоров'я, кадрова політика, реформа.

Посада лікаря займає одне з основних місць серед усіх медичних працівників. Вони є тими особами, які безпосередньо надають всі без виключення види медичної допомоги, їм довіряють власне здоров'я, а інколи навіть життя. Безумовно, за таких обставин компетентність і професіоналізм лікаря є його візитівкою, фактором, що характеризує його як затребуваного фахівця у своїй сфері. Тому набуття та вдосконалення знань, умінь і навичок – це, перш за все, завдання самого спеціаліста.

Водночас життя і здоров'я людини визнається в нашій державі найвищою соціальною цінністю (ч. 1 ст. 3 Конституції України), невід'ємним правом кожного, обов'язок забезпечення якого покладається на державу. Наведена норма деталізована в іншій статті Основного закону держави: «держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності» [1] (ч. 3 ст. 49). З огляду на те, що створення всіх необхідних передумов і чинників для здійснення медичного обслуговування, зокрема надання медичної допомоги, віднесено до основних напрямів держави питання щодо кадрового забезпечення, а також залучення до медичної галузі фахівців і спеціалістів має вирішальне значення для розвитку медичної сфери, сприяє підвищенню якості надання медичної допомоги та послуг і веде до здійснення медичного обслуговування на абсолютно новому якісному рівні.

Необхідно погодитись з С. М. Оксамитна та Т. Г. Степурко, які зазначають, що «невпевненість населення у професійній майстерності лікарів, якості медичних послуг, непевність у можливості їх оплатити зумовлюють уникнення звертання до медичних інституцій, що не може не позначатися на загальному стані здоров'я населення країни» [2, с. 70]. Тому в процесі реформування сфери охорони здоров'я, як і будь-якої іншої сфери, що має підвищене суспільне значення, завжди одним із провідних напрямів повинно бути вирішення кадрових проблем. Мова йде не лише про недостатній рівень кваліфікаційної підготовки фахівців у вказаній сфері, але й про загальне зниження престижу професії лікаря та, як наслідок, втрату мотивації отримувати таку спеціальність.

Примітним є те, що окреслені проблеми, відповідно до Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 1013-р, передбачалося вирішити шляхом утворення єдиного національного замовника медичних послуг як центрального органу виконавчої влади, здійснення його державної реєстрації та забезпечення розбудови його кадрових та інституційних потужностей (підбір та підготовка персоналу, робота із статистичними даними тощо) [3]. Майже через три роки було презентовано Стратегію розвитку медичної освіти в Україні, затверджену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 № 95-р, мета якої полягала в «побудові якісної системи медичної освіти в Україні для забезпечення сфери охорони здоров'я медичними працівниками з високим рівнем підготовки» [4]. Однак в жодному з них не містяться конкретні заходи спрямовані на підвищення рівня престижу професії лікаря – для залучення майбутніх фахівців і перспективного забезпечення надання якісної медичної допомоги. Особливо з урахуванням того, що розбудову системи сфери охорони здоров'я повинні забезпечити не тільки молоді спеціалісти, а й професіонали з багаторічним досвідом роботи. Саме в медичній сфері лікарі, які мають багаторічний стаж медичної практики в деяких галузях цінуються набагато більше, ніж спеціалісти, які такого досвіду не мають. Наприклад, пацієнт обираючи хірурга чи анестезіолога керується саме його досвідом роботи, окрім того досвід роботи є одним із чинників який сприяє накопиченню досвіду, професійних знань і навичок. Тому «нехтувати» практикуючими професійними лікарями та ставити в пріоритет молодих спеціалістів, для такої сфери, зважаючи на її специфіку, недоцільно. Е. Фрейдсон переконаний, що лікарська професія є однією з найдавніших, а роль медичного працівника, як і роль пацієнта, нерозривно пов'язані із розвитком суспільства, ціннісними орієнтаціями населення та політико-економічним устроєм держави. Водночас професія лікаря відрізняється особливою організаційною формою, має певне домінуюче становище над іншими медичними професіями, а її характеристики позначаються на процесі надання медичної допомоги населенню [5, с. 186].

Ураховуючи важливість людського потенціалу під час розбудови будь-якої суспільно-важливої сфери, питанню кадрового забезпечення при реформуванні сфери охорони здоров'я майже не приділено уваги. Натомість, одним із напрямів актуальної реформи системи охорони здоров'я повинне бути впровадження «збалансованої» кадрової політики, яка, з одного боку, створить умови для підвищення престижу

працівника медичної галузі, зокрема лікаря, а з іншого – сприятиме формуванню потужного кадрового потенціалу, який буде складатись як з молодих перспективних фахівців, так і з досвідчених лікарів-спеціалістів високого рівня, які зможуть надати професійну підтримку першим.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Оксамитна С. М., Степурко Т. Г. Соціальний статус лікарів в українському суспільстві. *Наукові записки НаУКМА. Соціологічні науки*. 2014. Т. 161. С. 63–71.
3. Про затвердження Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 1013-р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 2. Ст. 50.
4. Про схвалення Стратегії розвитку медичної освіти в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 № 95-р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 21.
5. Roemer M. I. Professional Dominance: The Social Structure of Medical Care by Eliot Freidson Review. *Medical Care*. 1972. Vol. 10 (2). P. 186.

Одержано 15.03.2019

Указано, что должность врача является одной из основных в перечне должностей медицинских работников. Сделан вывод, что в рамках реформирования сферы здравоохранения особое внимание необходимо уделить грамотной сбалансированной кадровой политике, которая будет направлена не только на привлечение молодых специалистов, а и на создание условий для работы специалистов с многолетним опытом работы.

Ключевые слова: врач, медицинские работники, сфера здравоохранения, кадровая политика, реформа.